

Brussel, 17 maart 2025
(OR. en)

7161/25

COH 19

NOTA

van:	het voorzitterschap
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
Betreft:	Een dynamischer en strategischer cohesiebeleid: verandering bewerkstelligen in de huidige en de volgende programmeringsperiode - <i>Gedachtewisseling</i>

De ministers die bevoegd zijn voor het cohesiebeleid wordt verzocht om tijdens de zitting van de Raad Algemene Zaken op 28 maart over het cohesiebeleid, in gesprek te gaan over het onderwerp “Een dynamischer en strategischer cohesiebeleid: verandering bewerkstelligen in de huidige en de volgende programmeringsperiode”, op basis van bijgaande nota van het voorzitterschap.

Achtergrondnota**voor de zitting van de Raad Algemene Zaken over het cohesiebeleid****“Een dynamischer en strategischer cohesiebeleid: verandering bewerkstelligen in de huidige en de volgende programmeringsperiode”**

De afgelopen maanden is het debat over de mogelijke toekomstige vorm van het volgende meerjarig financieel kader (MFK) en daarbinnen het cohesiebeleid steeds intensiever geworden. Alle relevante belanghebbenden - de Europese Commissie, de lidstaten, regio's en lokale overheden, andere EU-instellingen en academische en niet-gouvernementele organisaties - namen aan dit debat deel¹. De voornaamste conclusie tot dusver is dat in het volgende MFK “business as usual” geen optie is. Die constatering kan echter op uiteenlopende manieren nader worden uitgewerkt, wat betekent er praktische oplossingen nodig zijn waar iedereen zich in vinden kan.

¹ Onder andere: conclusies van de Raad over het cohesiebeleid, gezamenlijke verklaring van de ministers die verantwoordelijk zijn voor het cohesiebeleid, ondertekend door elf lidstaten (BG, CZ, EE, HR, HU, LT, LV, RO, SK, SI, PL) en in mei 2024 te Praag aangenomen; verslag van de groep op hoog niveau over de toekomst van het cohesiebeleid; 9e cohesieverslag met conclusies van de Raad van juni 2024; verslag E. Letta: "Much More Than a Market" (“Veel meer dan een markt”); conclusies van de Raad over de toekomst van het cohesiebeleid.

De Europese Commissie heeft voor de komende jaren een reeks EU-hoofddoelstellingen en -prioriteiten voorgesteld². **Een daarvan is dat doortastende maatregelen moeten worden genomen om duurzame welvaart, concurrentievermogen, democratie, veiligheid, defensie en veerkracht te waarborgen en tegelijkertijd de waarden van de EU te beschermen.** De Europese Commissie betitelt **concurrentievermogen** als een van de belangrijkste doelstellingen van de EU, en geeft aan dat het een **centrale rol in haar mandaat** zal spelen. Mensen zijn een van de pijlers onder het Europese concurrentievermogen, en daarom is het cruciaal dat **vaardigheden en hoogwaardige banen worden bevorderd**. Daarnaast heeft door de veranderende geopolitieke situatie ook de **Europese defensie** aan belang gewonnen, zoals onlangs bevestigd door de Europese Raad³. De Commissie wees op mogelijke maatregelen om de administratieve lasten te vereenvoudigen en te verminderen, de snelheid en flexibiliteit van de beleidsuitvoering te bevorderen, en Europees en nationaal beleid beter te coördineren. Het regelgevingskader van de EU behoeft herziening en aanpassing zodat beter kan worden voorzien in de behoeften van burgers en bedrijven, en EU-middelen tijdig en doeltreffend kunnen worden ingezet.

² Europese Commissie, 2025, *Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Het EU-kompas voor concurrentievermogen*, COM (2025) 30 final; *Werkprogramma van de Commissie 2025 — Samen vooruit: een doortastendere, eenvoudigere, snellere Unie*, COM (2025) 45 final; mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's - *Een eenvoudiger en sneller Europa: mededeling over uitvoering en vereenvoudiging*, COM (2025) 47 final; brief van Ursula von der Leyen, voorzitter van de Europese Commissie, 4 maart 2025, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_25_684; mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: *De vaardigheidsunie*, COM (2025) 90 final.

³ Conclusies van de Europese Raad over Europese defensie, 6 maart 2025.

In de in februari 2025 gepubliceerde mededeling over de weg naar het volgende meerjarig financieel kader⁴ staat dat in de toekomstige EU-begroting prioriteit moet worden gegeven aan gemeenschappelijke uitdagingen waarvoor uitgaven op Europees niveau de grootste toegevoegde waarde opleveren. In de mededeling wordt zeer helder aangegeven dat **“EU-prioriteiten moeten worden verwezenlijkt in samenwerking met de lidstaten en hun regio’s, die veel van de EU-investeringen ter plaatse vormgeven, en [dat] de EU-begroting hun optreden ondersteunt en stimuleert”**. Voorts wordt een sterkere uitvoering van een op prestaties gebaseerde aanpak als oplossing voor een hogere efficiëntie en uitvoeringssnelheid genoemd.

In hetzelfde document stelt de Europese Commissie tevens een nieuwe aanpak voor een gemoderniseerde EU-begroting voor, met onder meer als spil daarvan **“een plan voor elk land met belangrijke hervormingen en investeringen, met bijzondere aandacht voor onze gezamenlijke prioriteiten, waaronder het bevorderen van economische, sociale en territoriale cohesie”**. De Commissie wijst erop dat er *“een versterkt cohesie- en groeibeleid waarin de regio’s centraal staan, [moet worden] ontworpen en uitgevoerd in partnerschap met nationale, regionale en lokale overheden”*, maar hoe dit concreet zou moeten worden vormgegeven, behoeft nadere toelichting.

Volgens de Commissie zou een dergelijk plan mogelijkheden kunnen bieden om de coördinatie tussen EU-beleid en nationaal beleid te verbeteren, om voor synergie tussen beide te zorgen, en om structurele veranderingen (in de lidstaten en regio’s) te bevorderen, mits een en ander gekoppeld is aan eenmaking en vereenvoudiging van de uitvoeringsregels. Er is echter onvoldoende duidelijkheid over zowel de voorgestelde opname van hervormingen en investeringen in de landenplannen - met name wat betreft de lessen uit de uitvoering van hervormingen in het kader van de herstel- en veerkrachtplannen - als de uitdagingen bij het definiëren van een passende rol voor de regio’s in dit model. Daarnaast is niet duidelijk wat deze nieuwe aanpak betekent voor de regionale verschillen binnen een land en wat in dezen de rol van de regionale en lokale overheden is. Dit kan problematisch zijn qua handhaving van een uniforme oplossing. Het is daarom zaak dat de lidstaten nadenken en met elkaar spreken over de vraag hoe het cohesiebeleid moet worden vormgegeven binnen de financiële vooruitzichten na 2027. Daarbij moet met name rekening worden gehouden met de voorstellen van de Commissie ten aanzien van de EU-prioriteiten, de uitvoeringsmethode en de positie van het cohesiebeleid in deze voorstellen.

⁴ *Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio’s: De weg naar het volgende meerjarig financieel kader, COM (2025) 46 final.*

Nu steeds intensiever nagedacht wordt over de vraag hoe de acties en beleidsmaatregelen al dan niet moeten worden afgestemd op de nieuwe door de Commissie voorgestelde EU-prioriteiten, **lijkt het een goede zaak om het cohesiebeleid reeds binnen het lopende MFK te moderniseren, en wel in het kader van de lopende tussentijdse evaluatie van de cohesiebeidsprogramma's.**

Aanpassing van het huidige cohesiebeleid aan de gezamenlijke uitdagingen zou van alle relevante belanghebbenden op EU-, nationaal en regionaal niveau inspanningen vergen om de uitvoering en verwezenlijking van de resultaten in het kader van het cohesiebeleid te heroriënteren en te versnellen.

Wat dit betreft, wijst de Commissie erop dat de **lopende tussentijdse evaluatie van de cohesiebeidsprogramma's** een goede gelegenheid zou kunnen bieden voor de afstemming van het cohesiebeleid op de nieuwe behoeften en prioriteiten van de EU, met name als het gaat om stimulering van haar concurrentievermogen en veerkracht, versterking van de veiligheid en vereenvoudiging van procedures. Daarnaast wordt benadrukt dat er vooruitgang nodig is met belangrijke EU-initiatieven, zoals toegang tot betaalbare en duurzame huisvesting en versterking van de defensievermogens in de EU⁵. In het kader van de lopende tussentijdse evaluatie van het cohesiebeleid zou ook kunnen worden nagedacht over aanvullende middelen, mogelijkheden en stimulansen voor defensiedoelinden⁶, en dan niet alleen voor infrastructuur voor tweërlei gebruik, maar ook voor volwaardige militaire doelinden. **Er moet dus worden nagedacht over de vraag hoe de cohesiedoelstelling kan worden verwezenlijkt en tegelijkertijd de belangrijkste uitdagingen zoals versterking van het concurrentievermogen, veerkracht, veiligheid en defensie op EU-, nationaal, regionaal en lokaal niveau op korte en lange termijn kunnen worden aangepakt.**

⁵ Onder andere: toespraak van uitvoerend vicevoorzitter Raffaele Fitto tijdens de conferentie: “De Europese manier van groeien: een groeibeleid voor een veilig, veerkrachtig en wereldwijd concurrerend Europa”; toespraak van uitvoerend vicevoorzitter Raffaele Fitto over de toekomst van het cohesiebeleid in de Commissie regionale ontwikkeling van het Europees Parlement — REGI, Europese Commissie, 2025; brief van Ursula von der Leyen, voorzitter van de Europese Commissie, 4 maart 2025
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_25_684.

⁶ Conclusies van de Europese Raad over Europese defensie, 6 maart 2025.

Bedoeling is dat de voor het cohesiebeleid bevoegde ministers tijdens de formele bijeenkomst nagaan hoe het cohesiebeleid kan worden versterkt. Het lijkt geen twijfel dat het toekomstige cohesiebeleid verder moet evolueren en nauwer moet aansluiten bij de gezamenlijke prioriteiten van de EU. Dat neemt niet weg dat de hoofddoelstelling, te weten sociale, economische en territoriale cohesie, overeind moet blijven en verder worden versterkt.

Het Poolse voorzitterschap vraagt de ministers om ter sturing van het debat tijdens de zitting van de Raad Algemene Zaken over het cohesiebeleid, hun standpunt kenbaar te maken over de onderstaande vragen. De vragen worden in één rondetafelsessie behandeld. Bijdragen moeten beperkt blijven tot maximaal 4 minuten.

1. Hoe moeten in de nieuwe structuur van het EU-beleid na 2027 de bij de Verdragen vastgestelde doelstellingen van het cohesiebeleid worden verwezenlijkt en moet meerlagige governance worden bevorderd? Hoe moeten deze zaken worden ingepast in het voor elk land ingediende plan, met inbegrip van hervormingen en investeringen op nationaal en subnationaal niveau?
2. Hoe moet, rekening houdend met de aanpak van de Commissie en de conclusies van de Europese Raad, het cohesiebeleid in de huidige financiële vooruitzichten worden aangepast teneinde doeltreffend op nieuwe prioriteiten en behoeften te kunnen inspelen?